

Sygnatura akt II S 24/15

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2015 roku.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesław Pędziwiatr (sprawozdawca)

SSA Robert Wróblewski

SSA Andrzej Krawiec

Protokolant: Aldona Zięta

w sprawie przeciwko **A. K. (1)** i innym

podejrzanemu o popełnienie przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.; art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu skargi z 5 października 2015 roku,

wniesionej przez pokrzywdzoną (...) Sp. z o.o.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,

na podstawie art. 12 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2004r. Nr 179, poz. 1843 z późniejszymi zmianami)

p o s t a n o w i ł :

I. **oddalić skargę pokrzywdzonej (...) Sp. z o.o.;**

II. **kosztami postępowania obciążyć pokrzywdzoną (...) Sp. z o.o., zaliczając na ich poczet wniesioną opłatę w wysokości 100 złotych, zarządzając zwrot 200 złotych nadpłaconych przez (...) Sp. z o.o.;**

UZASADNIENIE

I. Pokrzywdzona spółka (...) Sp. z o.o. złożyła 5 października 2015 w Prokuraturze Apelacyjnej we Wrocławiu skargę na przewlekłość śledztwa o sygnaturze V Ds. 55/13, prowadzonego przeciwko podejrzanemu A. K. (1) i innym, datowaną na 30 września 2015 roku.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość, przedstawiciel pokrzywdzonej spółki stwierdził, że w sprawie tej 18 maja 2012 roku zostało złożone zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w (...) prokuraturze, lecz odmówiono wszczęcia postępowania w tej sprawie.

Następnie o popełnieniu przestępstwa na szkodę (...) Sp. z o.o. została zawiadomiona Prokuratura Apelacyjna we Wrocławiu, lecz dopiero po 4 miesiącach postępowanie zostało wszczęte.

Dalej postępowanie – zdaniem przedstawiciela pokrzywdzonej spółki – nie toczyło się właściwie, gdyż:

- nie przesłuchano istotnego świadka w osobie R. D.,
- nie wystąpiono z wniosek o przesłuchanie w ramach międzynarodowej pomocy prawnej o przesłuchanie w Niemczech kolejnego ze świadków tj. N. W.,
- nie przesłuchano także w tych samych ramach kolejnego świadka tj. lekarza J. B.,
- nie wystąpiono o podanie danych umożliwiających ustalenie czasu i miejsca użycia telefonów komórkowych przez A. K. (2) i N. W.,
- wadliwie, bo bez udziału pełnomocnika pokrzywdzonej spółki przesłuchano w toku konfrontacji prezesa tej spółki z udziałem podejrzanego P. S.,

- prowadzący postępowanie prokurator nigdy nie zgodził się spotkać z prezesem pokrzywdzonej spółki ani też nie odpowiedział pisemnie na jego prośby.

W ocenie przedstawiciela pokrzywdzonej spółki postępowanie przygotowawcze jest prowadzone w sposób przewlekły i cechuje je beczynność organów prokuratury. Wyjaśnienia o tym, że jest ona skomplikowana wobec wystąpienia innych pokrzywdzonych nie przekonują, bo powinno to mobilizować do należytego zajęcia się sprawą, a nie odwrotnie.

Skarżący podniósł także kwestię braku bezstronności prowadzącego postępowanie.

Mając powyższe na uwadze, przedstawiciel spółki wniósł o:

- 1) stwierdzenia przewlekłości postępowania przygotowawczego w sprawie o sygn. V Ds. 55/13 prowadzonej przez Prokuraturę Apelacyjną we Wrocławiu;
- 2) pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej i odwołanie ze stanowiska Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej – D. S..

II. Odnosząc się do skargi na przewlekłość, Prokurator Apelacyjny we Wrocławiu podniósł, że śledztwo w tej sprawie zostało przejęte do prowadzenia przez Prokuraturę Apelacyjną we Wrocławiu 24 września 2013 roku i oznaczone sygn. Ap V Ds. 55/13, zaś uprzednio prowadzone było z zawiadomienia pokrzywdzonej spółki przez Prokuraturę Rejonową W. M. i zostało umorzone. Postanowienie o umorzeniu postępowania zostało skutecznie zaskarżone zaś weryfikacja wyjaśnień A. K. (1) i P. S. także przez przyzmat dowodów uzyskanych w toku innego postępowania (AP V Ds. 22/12) pozwoliła w śledztwie Ap V Ds. 55/12 ustalić, że jest to wyłącznie linia obrony podejrzanych.

Podniesiono, że podjęto szereg czynności procesowych oraz przeprowadzono szereg dowodów, które w efekcie doprowadziły do przedstawienia zarzutów popełnienia najpierw 23, a następnie 34 przestępstw, w tym dwóch na szkodę (...) Sp. z o.o.

Wskazano, że wobec obu podejrzanych zastosowano tymczasowe aresztowanie oraz wydano postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym. Wobec faktu, że o popełnienie różnych oszustw z udziałem A. K. (2) podejrzewani są także M. K. i R. M. wydano listy gończe w celu ich ujęcia oraz przeprowadzono czynności procesowe z udziałem innego podejrzanego J. S..

Wyjaśniono, że przesłuchano także reprezentującą pokrzywdzoną spółkę (...), a nadto przeprowadzono konfrontację między tym świadkiem a podejrzanym P. S..

Zwrócono uwagę, że w skutek zmiany postawy A. K. (1), który przyznał się do wszystkich stawianych mu zarzutów, poza jednym, pojawiała się konieczność przesłuchania go na okoliczność wszystkich stawianych mu zarzutów i wyjaśnienia roli w nich m.in. P. S.. W stanowisku Prokuratora akcentuje się nadto, że wbrew twierdzeniom skarżącego

przesłuchano J. B.. Nadto zwrócono uwagę, że wobec postawy A. K. (2) konieczne jest prowadzenie postępowania w bardzo szerokim zakresie znacznie wybiegającym poza kwestie związane z pokrzywdzeniem (...) Sp. z o.o.

Wykonywane są kolejne czynności śledcze, w tym i te, o których mowa w art. 237 k.p.k., jak również wynikające choćby z konieczności analizy ujawnionej przez A. K. (3) dokumentacji, a także jego obszernej, bo liczącej kilkanaście tysięcy maili korespondencji elektronicznej i danych z książek telefonicznych licznych telefonów, co prowadzi do potrzeby przeprowadzenia czynności z ustalonymi już pokrzywdzonymi, ale także z tymi, którzy ujawniają się w wyniku tej analizy. Podkreślono, że A. K. (1) przesłuchany został do tej pory 65 razy a P. S. 30 razy

Prokurator Apelacyjny we Wrocławiu przedstawił stanowisko, że postępowanie przygotowawcze w sprawie o sygn. V Ds. 55/12 charakteryzuje się dużym stopniem skomplikowania, wymaga czynności czasochłonnych, skrupulatności i dokładności oraz stałej weryfikacji i przyjęcia odpowiedniej strategii uniemożliwiającej podejmowanie przedwczesnych decyzji, mogących rzutować na wynik śledztwa. Nadto wskazano, że postępowanie dotyczy znacznej ilości zdarzeń przestępczych z udziałem A. K. (1), a nie, tylko pokrzywdzenia (...) Sp. z o.o. Według Prokuratora wyłącznie zachowań na szkodę (...) Sp. z o.o. nie byłoby zasadne z punktu widzenia taktyki śledczej.

W konkluzji Prokurator Apelacyjny we Wrocławiu wniósł o uznanie skargi na przewlekłość postępowania przygotowawczego za nieuzasadnioną

III. Przystępując do rozpoznania skargi, Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Mając na uwadze, że sprawa ma charakter skomplikowany i wielowątkowy, o czym świadczy zgromadzenie 170 tomów akt sprawy (poza częścią niejawną akt) oraz obszernej dokumentacji, ale także przesłuchanie już 135 świadków i planowanie dalszych przesłuchań nie można uznać, by śledztwo obejmujące tak obszerną materię toczyło się przewlekłe bądź opieszale. Jest tak tym bardziej, że w toku tego postępowania wykonywane były czynności związane z pomocą międzynarodową, co nie tylko wymaga odpowiedniego przygotowania, ale także czasu na wykonanie tych czynności oraz następnie przetworzenie otrzymanych danych na materiały procesowe (tłumaczenie z języka obcego na język polski). Nie można także pominąć i tego faktu, że podjęto czynności w trybie art. 237 k.p.k.

Wbrew twierdzeniom skarżącego nie uznano, iż czynności związane z przesłuchaniem przez organy sądowe niemieckie N. W. wykonano z nieuzasadnioną zwłoką. Jeśli zważyć, że skarżący w swym wniosku dowodowym z 23 kwietnia 2013 roku (k. 99, t. III) domagał się przesłuchania O. T. zaś osoba ta została w drodze pomocy prawnej przesłuchana 9 września 2013 roku (k.32, t. (...)) oraz że w związku z tym wnioskiem domagającym się przesłuchania J. B. (lekarza) tenże został przesłuchany 6 września 2013 roku (k. 444, t. (...)) to za nieprawdziwe należy uznać stwierdzenia zawarte w skardze, że nie są realizowane wnioski przedstawiciela pokrzywdzonej spółki w zakresie odnoszącym się do przesłuchania J. B.. Natomiast, nawet jeśli przesłuchanie N. W. odbyło się w znacznym odstępie czasowym od wniosku pokrzywdzonego w tym zakresie to nie sposób uznać, że uzasadnia to stwierdzenie, że postępowanie toczy się przewlekłe. Pierwsze czynności co do tej kwestii zostały podjęte już w grudniu 2012 roku, (i ich autorem był prokurator Prokuratury Rejonowej W. – M., a nie referent obecnie nadzorujący śledztwa tj. prokurator (...), który sprawę tę prowadzi od chwili przekazania jej **24 września 2013 roku**) bo wtedy przygotowano wniosek o międzynarodową pomoc prawną i 4 stycznia 2013 roku wystąpiono z takim wnioskiem do władz niemieckich. Poza kompetencją polskich organów ścigania leżało ustalenie terminu i miejsca przesłuchania tej osoby przez policję niemiecką, co nastąpiło 6 listopada 2013 roku (k. 9, t. (...)). Jeśli zatem w tym zakresie nastąpiło opóźnienie w wykonaniu tej czynności nie sposób obciążyć odpowiedzialnością prowadzących śledztwo Ap V Ds 55/13. Nie można jednak zapominać i o tym, że wszak w tym czasie wykonywano inne czynności dotyczące choćby przesłuchania podejrzanych i świadków (w tym i przedstawiciela pokrzywdzonej spółki) oraz gromadzono dokumentację, w tym odnoszącą się także do innych ujawnionych w toku postępowania działań przestępczych A. K. (1) i P. S.. O kolejności określonych czynności śledczych decyduje dominus litis i jeśli tylko wykonuje inne czynności, a zatem jeśli postępowanie toczy się i zbierane są dowody odnoszące się do różnych wątków wyjaśnianych w tym postępowaniu, nie sposób uznać, że doszło do zwłoki w toku śledztwa i to zwłoki nieuzasadnionej.

Sąd nie uznaje, za mający wpływ na szybkość prowadzonego postępowania przebieg czynności konfrontacji z udziałem T. D. i udziałem podejrzanego P. S.. Twierdzenia skarżącego zawarte w pkt. D) jego skargi, iż został pozbawiony ochrony prawnej, bo nie uczestniczył w czynności tej jego pełnomocnik oraz że występował on w związku z tym o zmianę terminu, a nadto, że tylko on wypowiadał się podczas konfrontacji, zaś P. S. skorzystał z prawa do nieudzielania odpowiedzi na pytania, wymagają komentarza. Po pierwsze twierdzenia w zakresie odnoszącym się do udziału pełnomocnika nie przystają do zapisów protokołu dokumentującego tę czynność. Wynika z niego, że w czynności tej brała udział adwokat K. L., jako pełnomocnik składającego zeznania T. D.. Nie jest zatem tak jak twierdzi T. D., że był on sam, bez żadnej pomocy prawnej. Po wtóre, choć w pewnym momencie pełnomocnik opuściła miejsce czynności, to wszak procedura karna nie wymaga w takiej sytuacji przerwania czynności, po trzecie zaś sam T. D. nie domagał się w tym momencie przerwania konfrontacji w związku z nieobecnością jego pełnomocnika. Uczynił to później w trakcie zadawanych mu pytań. W tym zakresie jednak decyzją prowadzącego czynności funkcjonariusza policji, nie zaś jak twierdzi T. D., Prokuratora, jego wniosku nie uwzględniono. Kolejną nieprzystającą do rzeczywistości okolicznością jest twierdzenie, że to tylko T. D. odpowiadał na pytania (zresztą kilkakrotnie odmawiając odpowiedzi na pytania) zaś P. S. zasłonił się prawem do odmowy odpowiedzi na pytania i nie brał czynnego udziału w tej czynności. Tak podejrzany jak i świadek wypowiadali się obszernie podczas konfrontacji. Protokół tej czynności dowodzi, że i T. D. i podejrzany wypowiadali się obszernie, co odzwierciedla protokół tego przesłuchania. (k. 121 – 141, t. XLII C)

Abstrahując jednak od treści tych czynności stwierdzić należy, że w żaden sposób jej przebieg nie ma i nie miał wpływu na zwłokę w prowadzeniu tego śledztwa.

W orzecznictwie przyjmuje się, że z przewlekłością konkretnego postępowania mamy do czynienia wówczas, gdy jest ono długotrwałe, prowadzone w sposób rozwlekły i trwa ponad konieczność niezbędną do wyjaśnienia istotnych dla końcowego rozstrzygnięcia okoliczności faktycznych i prawnych, leżących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu (organu śledczego). Tym samym, jeżeli zwłoka wynika z zachowania strony, uczestników postępowania lub innych organów, na które sąd (organ śledczy) nie ma wpływu, a podejmuje skutecznie działania dyscyplinujące i naprawcze, zmierzające do jak najszybszego zakończenia sprawy, to nie można mówić o rozpoznaniu sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, o jakim mowa w ustawie z 17.6.2004 r. (zob. post. SA w Katowicach z 17.11.2004 r., II S 8/04, Legalis; post. SA w Krakowie z 7.4.2009 r., II S 4/09, KZS 2009, Nr 5, poz. 49). Jeśli zważyć na postawę A. K. (1) zmieniającego swą linię obrony (nie przyznawanie się do określonych zachowań, aby następnie przyznać się do stawianych zarzutów) co wiąże się z koniecznością nie tylko szczegółowego przesłuchania podejrzanego, ale także weryfikacją prawdziwości jego wypowiedzi lecz jeśli nadto zważy się na postawę samego T. D. (k. 54, t. II) odmawiającego udzielenia informacji dotyczących okoliczności związanych z jego sprawą to nie sposób uznać, że konieczność poszukiwania dowodów bez wsparcia najbardziej zainteresowanego jedynie się wydłuża i to z powodów leżących po stronie śledczych. Trudno w takiej sytuacji uznać, że z powodu opieszałości organów śledczych doszło do przewlekłości śledztwa.

VI. Chociaż można zrozumieć wątpliwości przedstawiciela pokrzywdzonej spółki, że postępowanie karne w części dotyczącej tego podmiotu nie zostało zakończone, to jednak nie można odmówić Prokuratorowi Apelacyjnemu podstaw procesowych do prowadzenia łącznie tej sprawy z pozostałymi wątkami śledztwa. Uzasadnienie ku temu daje obowiązująca w polskim procesie karnym zasada legalizmu (art. 10 § 1 k.p.k.), przesądzająca, że organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia – o czyn ścigany z urzędu. Oznacza to, że prokurator ma obowiązek wyjaśnić i ścigać wszelkie przestępstwa z urzędu, o których dowiedział się w ramach prowadzonego śledztwa.

Poza tym, zgodnie z przepisami art. 33 k.p.k. i art. 34 § 1 i 2 k.p.k. na organach prowadzących postępowanie przygotowawcze ciąży obowiązek łącznego prowadzenia postępowania przeciwko tej samej osobie, choćby postawiono jej szereg zarzutów, a także innych osób, których przestępstwo pozostaje w ścisłym związku z przestępstwem sprawy, jeżeli postępowanie przeciwko nim toczy się jednocześnie.

Oznacza to, że organy ścigania na obecnym etapie śledztwa nie znajdują podstaw do wyłączenia do odrębnego postępowania poszczególnych wątków śledztwa i trudno czynić im z tego powodu zarzuty, doszukując się przewlekłości w ich działaniu. To zaś, że subiektywnie przedstawiciel pokrzywdzonej spółki uważa, iż jego sprawa nie ma odpowiedniego tempa prowadzącego do finału w postaci aktu oskarżenia nie może jeszcze oznaczać, że postępowanie dotyczącego wielu osób pokrzywdzonych ma obiektywnie cechy o jakich mowa w art. 1 ust. 1 i art. 2 ust. 1 ustawy o skardze.

VII. Należy zatem stwierdzić, że skarga pokrzywdzonej spółki na przewlekłość śledztwa o sygn. akt IV D. 5/06, nie zasługiwała na uwzględnienie, mimo jego rozległości czasowej.

Na wstępie przypomnieć trzeba, że zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy doszło do przewlekłości postępowania przygotowawczego, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która wniosła skargę na przewlekłość postępowania.

Poddając analizie wszystkie kolejne czynności operacyjne i procesowe, w tym dowodowe, udokumentowane w aktach sprawy, należy stwierdzić, że podniesiony w skardze zarzut przewlekłości postępowania nie znajduje potwierdzenia. Prowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe bez żadnych wątpliwości winno być oceniane, jako postępowanie o szczególnej zawilości faktycznej. Śledztwo prowadzone jest prawidłowo, a jego zakres był racjonalnie rozszerzany w miarę napływu kolejnych informacji i ujawniania kolejnych dowodów.

W toku postępowania przesłuchano wielu świadków, zabezpieczono szereg dowodów w postaci dokumentacji księgowej i skarbowej, realizowano systematycznie czynności operacyjne zmierzające do poszerzenia posiadanych informacji oraz w trybie procesowym i służbowym uzyskiwano kolejne dane od innych jednostek Policji w kraju, a nadto przeprowadzano przeszukania i oględziny.

Z powyższych względów należało oddalić skargę pokrzywdzonej spółki na przewlekłość postępowania przygotowawczego, a także obciążyć pokrzywdzonego kosztami postępowania, zaliczając na ich poczet wniesioną opłatę w wysokości 100 zł. Podstawę tego orzeczenia dają przepis art. 17 ust. 1 cyt. ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2004r. Nr 179, poz. 1843 z późniejszymi zmianami).

VIII. Chociaż w skardze na przewlekłość postępowania akcentuje się, że prowadzący postępowanie nie zgodził się na bezpośredni kontakt z T. D., to zarzut ten dla oceny trafności skargi o stwierdzenie przewlekłości śledztwa nie ma żadnego znaczenia. W tym zakresie ocena słuszności odmowy kontaktu pomiędzy nadzorującym śledztwo a reprezentantem pokrzywdzonego jest poza obszarem zainteresowania Sądu badającego zasadność skargi.

Podobne znaczenie ma zarzut stronniczości nadzorującego postępowanie prokuratora. Zważywszy, że wraz z przedstawicielem pokrzywdzonej spółki występuje profesjonalny pełnomocnik ma on odpowiednią wiedzę, aby wykorzystać instrumenty proceduralne do wykazania tej stronniczości i wystąpienia o wyłączenie prokuratora od prowadzenia tego śledztwa. Dla oceny zasadności skargi te okoliczności, jakie podnosi skarżący nie mają żadnego znaczenia, bo w żadnym miejscu Sąd Apelacyjny nie dostrzegł stronniczości (działania przeciw interesom pokrzywdzonej spółki lub w interesie podejrzanych) nadzorującego postępowanie prokuratora.

Jedynie marginalnie wskazuje się, że twierdzenia skarżącego o „układzie” prokuratora z przestępcami ocierają się o czyn przestępczy, jeśli nie przedstawia on żadnych dowodów poza swoimi subiektywnymi odczuciami na poparcie przedstawionej tezy.

Dodatkowo należy stwierdzić, że przepisy procedury karnej nie nakładają na prokuratora obowiązku składania sprawozdań z toczącego się śledztwa wobec osób pokrzywdzonych (poprzez osobisty, czy telefoniczny z nimi kontakt), natomiast nic nie stoi na przeszkodzie, by w imieniu pokrzywdzonej spółki uprawnione osoby zapoznawały się z aktami śledztwa w trybie określonym w art. 156 k.p.k. co pozwoliłoby na poznanie motywów przedłużania się śledztwa, bez potrzeby kierowania skargi na jego przewlekłość.

Mając powyższe na uwadze, postanowiono jak na wstępie.

SSA Robert Wróblewski SSA Wiesław Pędziwiatr SSA Andrzej Krawiec